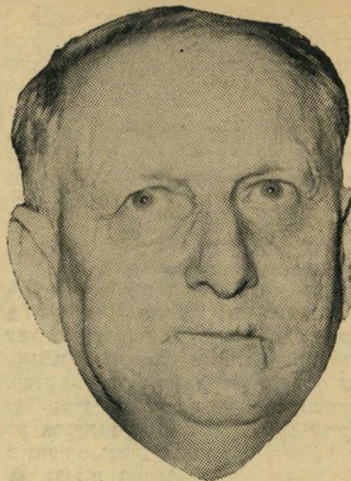

העיתון מת - 'חי' הפיחות? או 'חי' הביזבוז?

כספים ב־60 אחוז תוך שנתיים, במקום קצב רגיל של 20 אחוז. התוצר הלאומי - כלומר, התפוקה של המדינה - גדל באותה תקופה רק ב־20 אחוז. התוצאה היתה אינפלציה דוהרת: בידי הציבור היה כסף רב, הביקוש גדל הרבה יותר מהר מהייצור, וכאשר עולה ה' ביקוש - עולים המחירים.

כאשר עלו המחירים, עלה המדד, ויחד עימו עלתה תוספת היוקר. היצרנים לא אולצו לספוג את ההוצאה הנוספת. הם הרשו לעצמם להעלות שוב את המחירים, כי ידעו שיש מי שיקנה את הסחורה. לא עבר זמן רב, ועליית המחירים החזי' רה את הגלגל אחורנית. כוחהקניה של ה' לירה הישראלית חזר להיות דומה לזה ש' כספים ב־60 אחוז תוך שנתיים, במקום קצב רגיל של 20 אחוז.

הנאיך דורש

היה בתחילת 1962, לפני הפיחות. במקביל לאינפלציה זו, היה גם לחץ צי' בורי גדול על משרד האוצר. אורחים רבים

היא איכפת לי אם יעשו פיחות? בין כה וכה אין לי כסף. זוהי תגו' בתו הראשונה של האורת הממוצע, בימים אלה של מיתון, לשמע האפשרות של פי' חות חדש.

דווקא גישה זו מוצאת חן בעיני הכלכל' נים של משרד האוצר. כי הם מייצעים ל' פינחס ספיר להפחית את הלידה. ספיר עצמו, שאינו כלכלן, נעזר בצוות גדול של יועצים-כלכלנים. צוות יועצים זה הוא הכותב את נאומיו של שר האוצר, הוא המביא בפניו תוכניות כלכליות. אבל ספיר נתון להשפעת אנשיהמקצוע רק במידה מצומצמת. הוא מקבל את דעתם רק כשהיא עולה בקנה אחד עם הררישות של כל קבו' צותהלחץ, ועם טובתה של מפא"י.

עכשו הזמן?

יד כשהוברר הכישלון של המיתון, וכשהחלה להסתמן הידרדרות למשבר, דרשו יועצים אלה להכריז על פיחות חדש, עד חמש לירות לדולר. המחמירים שביניהם דרשו אפילו שש לירות לדולר. אין זו סתם עצה. כי היועצים הם הצוות הבכיר ביותר של משרד האוצר: ד"ר יעקב ארנון, המנהל הכללי של המשרד; משה נדברג, היועץ הכלכלי של שר האוצר וה' ממנה על התקציבים; דב בן-דור, החשב הכללי של האוצר; עוזי שטיינברג, המפקח על מטבעות ופיקוח ומנהל רשות ההשקעות. אל קבוצה נכבדה זו יש להוסיף את דויד (דוליק) הורוביץ, נגיד בנק ישראל. הנימוקים בעד פיחות הם פשוטים: אם ערך הלידה יופחת לחמש לירות לדולר, ישתנה לגמרי כל מדינה המחירים של ה' יבוא והיצוא. היבוא יהפוך לבלתי כדאי, כי עבור סחורה שהיתה שווה עד היום שלוש לירות - יצטרכו לשלם חמש לירות. לעומת זאת היפוך היצוא לכדאי, כי כל יצואן יקבל עבור סחורה בשווי של דולר אחד - חמש לירות ישראליות. במקום שלוש לירות שקיבל עד כה. כתוצאה ישירה מכך, אומרים הכלכלנים, יקבלו תעשיות היצוא עידוד חשוב, יקלטו את מרבית ה' מובטלים.

גם ענף התיירות יתעודד, כי התעריפים של בתיהמלון בארץ, שהם כיום יקרים מאד, יהיו זולים בהרבה לכל מי שישלם בדולרים. העצמאות הכלכלית של ישראל, אומרים יועצים אלה, תוגבר. כלכלנים אלה אף מוסיפים וקובעים, כי דווקא עכשו הזמן הנכון לעשות פיחות: שכן רוב התנאים שחבילו בהצלת הפיחות הקודם, של 1962, שוב אינם קיימים.

200 מיליון ברחו

ני גורמים עיקריים הפריעו להצל' חת הפיחות הקודם. מרבית הכלכלנים מוסיפים, כי עיקר האשמה על ד"ר צבי דינ' שטיין, מי שהיה אז הממונה על מטבע זה, ומנהל מרכז ההשקעות. דינשטיין גילה אז יוזמה נלהבת במלוי תפקידו, המרנין משקיעים רבים להורים דולרים ארצה. הוא העניק אישורים ביד רת' בה, הצליח למשוך תוך שנתיים בלבד אחרי הפיחות 600 מיליון לירות ארצה. למשקי' עים היה הדבר כדאי, כי הם קיבלו עבור ה' הדולרים שלהם יותר לירות. אבל למשק הישראלי, היתה זו חבלה. כסף זה יצא לשוק, הגדיל את מחזור ה'

היפכו למותרות שמחוץ להישג ידו של ה' שכיר הממוצע. תעשיות חשובות המשתמ' שות בחומרי-גלם מיובאים, יאלצו להעלות את המחירים. ביניהן: חברת החשמל, המש' תמשת בדלק מיובא.

הכלכלנים אינם מתעלמים מאפשרויות אלה. הם רק טוענים, כי הורדה כללית של רמת-החיים עדיפה על אבטלה המונית.

הפתרון: להדפיס כסף

ב אירו הסכים ספיר לתוכנית זו, היה אשכול דוחה אותה. לא כל כך מסיבות כלכליות, כי אם מתוך חישוב פוליטי-מפ' לגתי קר.

בשנתיים הראשונות לאחר פיחות כזה, ישורר משבר קשה על כל התעשיות הבלתי' ריווחיות. מאות מיפעלים ייסגרו, יבואנים רבים יפשוטו את הרגל. אשכול, הדואג ה' יום בעיקר למעמדו ולפופולאריות שלו, חר' שש כי צעד כמו פיחות יסתום את הגולל על הקאריירה הפוליטית שלו.

אבל גם ספיר עצמו אינו שש לפיחות. הוא כבר התחייב יותר מדי פעמים, כי לא יהיה פיחות. גם מעמדו שלו נמצא עתה בשפל, בעיקר בעיקבות פרשת סומרפין.

בות את מלוא המיסים, וגם יתר המיסים לא יצליחו להכניס לקופת האוצר את ה' סכומים הנקובים בתקציב. ספיר גם לא יודה בכישלון המיתון. סיי' כום שנת המיתון, שהוכן על-ידי כלכלנים מרשות התיכנון ומבנק ישראל, הצביע על עליה בתוצר הלאומי של אחוז אחד או שניים. משרד האוצר לחץ לשנות מספר זה, ולציין עליה של שלושה עד ארבע אחוזים, וזאת לעומת תחזית השנה שעברה, שניבאה עליה של שכבה אחוזים.

למרות כל זה מעז ספיר ומתנאב ליצוא של מיליארד לירות בשנה הבאה, לעומת כ-800 מיליון ל"י השנה. כדי להגשים גבו' אה זו, יצטרך ספיר לעודד יצואנים על-ידי מתן פרמיות בסכום של כ-200 מיליון ל"י רות. סכום עצום זה לא ינתן לפי מפתח גלוי לציבור. לא יצואן מצטיין יקבל עזרה, אלא יצואן המקורב לספיר. שר האוצר ביטל את כל התוכניות שנועדו לקבוע כללים קבועים לחלוקת הפרמיה, השאיר כלל אחד: ספיר מחלק את הפרמיות. גישה זו של ספיר, הנותנת לו אישית שליטה על תעשיינים ויצואנים, היא גם ש' גורמת לו להתנגד לפיחות. ברגע שיוגה הפיחות, שוב לא יהיה צורך בפרמיות, ו' שוב לא יהיה היצואן תלוי בחסדיו של

ספיר, ולא יהיה חייב לו שום דבר. **★ ★ ★** **ירגישו לפני הבחירות**

ה תקציב החדש, הבא לחסל את ה' מיתון, יורגש ברחוב ובכיסו של ה' אורת רק בעוד שנה או שנתיים. כלומר: רק לקראת שנת הבחירות עצמה, 1969, יטושטשו אולי עיקבות המיתון. לכן הוח' לט להתחיל כבר עכשו במגמה זו: מה יהיה אחרי שנה-נעמה-אחת זו? נסיון העבר מלמד, ששר האוצר שיבוא או י' דעזע למראה מיבנה המשק הישראלי. הוא ינסה לתקן את הפגמים. יפנה לכלכלנים בבקשת עצה. העצה תהיה בהכרח בלתי' נעימה.

ספיר סבור עתה, כי תוך שנה ישכח ה' ציבור את הפרשה הזו, ואז יוכל לשוב ולהיות האיש מספר שניים. מקורביו דואגים כבר היום להסביר לכל מי שרוצה לשמוע, כי לספיר לא היתה שום גניעה לפרשת סומרפין. הם מזכירים כי שר האוצר או היה לוי אשכול, והאחראי הישיר יועצו צבי דינשטיין - שאינו אהוב כלל על ספיר.

גם אשכול וגם ספיר חושבים על הבחי' רות של 1969, ומחשבה זו מדאיגה אותם. פיחות יכול רק לגרום מכוחם. הם חיפשו דרך נוהה ופופולרית יותר לצאת מבוץ ה' מיתון. הדרך: הורמת כסף לשוק.

דרוש - חצי מיליארד

ה שנה ירדה גביית המיסים ב־200 מיל' יון לירות מתחת לאומדן. מעריכים כי בשנה הבאה יגיע הפער בין ההוצאות ה' ממשלתיות לבין ההכנסות ממיסים לחצי מיליארד לירות - אותו חצי מיליארד ל' רות הדרושות להספקת המיתון.

כסף זה יודפס. כתוצאה מהורמת כסף לשוק, מניחים יוע' צי אשכול, יעלה שוב הביקוש. אנשים ית' חילו שוב לקנות. תעשיינים יתחילו שוב לייצר, ויספקו שוב עבודה למובטלים. רמת החיים תעלה זמנית. אבל תחזיק מעמד ל' פחות עד הבחירות הבאות, וזה מה ש' חשוב כרגע למפא"י.

ספיר לא יודה בזה, כמוכן. תקציב המדי' נה, המוגש השבוע לכנסת, מראה כי הכנ' סות המדינה יכסו את כל ההוצאות. אבל ברור לגמרי, כי מסי-הכנסה לא יצליח לג'

אשכול מתנגד